

Joutsenmerkki ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet pyrkivät suojelemaan planeettaamme, taistelemaan köyhyyttä ja epätasa-arvoa vastaan maailmanlaajuisesti sekä ratkaisemaan ilmastonmuutoksen vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että me kaikki toimimme niiden puolesta: niin hallitukset, yksityinen ja julkinen sektori, yhteiskunta kuin jokainen yhteiskunnan jäsenkin.

Joutsenmerkki on Pohjoismaiden virallinen ympäristömerkki. Sen tavoitteena on vähentää kulutuksen ja tuotannon ympäristökuormitusta. Merkin vaatimukset ottavat huomioon tuotteen koko elinkaaren raaka-aineista tuotantoon, käyttöön, käytöstä poistamiseen ja kierrätykseen.

Vaatimukset kannustavat kestäväan resurssien käyttöön, kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön sekä jätteen vähentämiseen koko Joutsenmerkityn tuotteen tai palvelun elinkaaren ajan.

Joutsenmerkki on tehokas työkalu kestävän tulevaisuuden rakentamiseen, sillä se edistää aktiivisesti yhtätoista kestävän kehityksen seitsemästätoista tavoitteesta.

Yleisellä tasolla Joutsenmerkki edistää kulutus- ja tuotantotapojen kestävytyen pyrkivää tavoitetta 12. Lisäksi se edistää monia muita YK:n tavoitteita.

Joutsenmerkki painottaa ympäristönäkökulmaa, mutta myös terveydellisillä ja sosiaalisilla näkökulmilla on merkitystä.

Pohjoismailla on yleisesti hyvät edellytykset saavuttaa useimmat kestävän kehityksen tavoitteet, mutta olemme vasta puolivälissä tavoitteen 12 saavuttamisessa.

Kaikki YK:n kestävän kehityksen tavoitteet löytyvät osoitteesta www.un.org/sustainabledevelopment/

Tavoite 12: Varmistetaan kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Joutsenmerkki pyrkii vähentämään tuotannon ja kulutuksen haitallisia ympäristövaikutuksia. Näin varmistetaan sekä kestävä tuotanto että kestävä arvoketju – ja loppuasiakas saa kestävällä tavalla valmistettuja tuotteita.

Joutsenmerkittyjä tuotteita valmistetaan kaikkialla maailmassa. Tiukat ympäristövaatimuksemme ulottuvat lakia laajemmalle tuotantopaikasta riippumatta. Näin voimme taata ympäristöä vähemmän kuormittavat tuotantotavat – myös kehittyvissä maissa.

Tavoite 12 on jaettu useisiin osatavoitteisiin liittyen kulutus- ja tuotantotapojen kestävyuden varmistamiseen. Joutsenmerkki edistää niistä seuraavia:

Tavoite 12.2 Saavutetaan luonnonvarojen kestävä ja tehokas hallinta ja käyttö

Joutsenmerkki edellyttää tuotantoprosessilta luonnonvarojen kestävää käyttöä, uusiutuvien resurssien käytön lisäämistä sekä raaka-aineiden, energian ja veden käytön tehostamista.

Tavoite 12.3 Vähennetään ruokahävikkiä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä tuotanto- ja jakeluketjuissa

Kaikki Joutsenmerkityt ruokakaupat mittaavat ruokahävikkiään. Kaupat, hotellit, ravintolat ja kahviot palkitaan pyrkimyksistään vähentää ruokahävikkiä.

Tavoite 12.4 Varmistetaan ympäristön kannalta kestävä kemikaalien ja jätteiden käsittely ja vähennetään niiden vapautumista ilmaan, veteen tai maaperään

Tiukat kemikaalivaatimukset varmistavat, että kemikaalien ympäristökuormitus on mahdollisimman vähäinen elinkaaren jokaisessa vaiheessa.

Tätä kautta Joutsenmerkki tukee terveydelle ja ympäristölle vaarallisten aineiden vaiheittaista poistamista tuotteista ja tuotannosta.

Näin ehkäistään sekä käyttäjien että tuotantotyöntekijöiden altistumista haitallisille kemikaaleille – ja vähennetään kemikaalien vapautumista ilmaan, veteen ja maaperään.

Tavoite 12.5 Vähennetään jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyyn, vähentämisen, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin

Joutsenmerkki pyrkii vähentämään jätteen määrää esimerkiksi edistämällä materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä.

Myös kemikaalijätteiden käsittelylle on tiukat vaatimukset.

Samaan aikaan on tärkeää, että useaa eri materiaalia sisältävät Joutsenmerkityt tuotteet on helppo purkaa, jotta materiaalit voidaan käyttää uudelleen.

Tiukat laatustandardit varmistavat, että tuotteet toimivat odotetulla tavalla ja että niiden elinkaari on pitkä.

Tavoite 12.6 Kannustetaan yrityksiä ottamaan käyttöön kestäviä käytäntöjä ja sisällyttämään raportointiinsa kestävä kehitystä koskevat tiedot

Joutsenmerkki on kolmannen osapuolen sertifiointi, jonka vaatimukset ovat ehdottomat ja läpinäkyvät. Tämän ansiosta yritysten on helpompi dokumentoida kestävä toimintaansa.

Joutsenmerkittyjen sijoitusrahastojen vaatimukset kannustavat sekä rahastoja että yrityksiä, joihin ne sijoittavat, raportoimaan kestävydestään.

Hotellien, ravintoloiden ja ruokakauppojen on myös raportoitava kestävyuden eteen tekemänsä työn edistymisestä.

Tavoite 12.7 Edistetään kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä

EU:n hankintadirektiivin ansiosta julkiset hankkijat voivat tarjouspyynnöissään vaatia ympäristömerkkejä.

Joutsenmerkki onkin vahva työkalu kestävässä julkisissa hankinnoissa. Merkin ansiosta tarjousten kokonaisvaikutuksia on helpompi arvioida.

Joutsenmerkki auttaa siis sekä hankkijoita että kuluttajia tekemään kestäviä ratkaisuja.

Tavoite 12.8 Varmistetaan, että kaikilla ihmisillä on olennaiset tiedot ja tietoisuus kestävästä kehityksestä ja kestävästä elämäntavoista

Joutsenmerkki haluaa olla kestävä elämäntavan pohjoismainen johtotähti. Tiedotus sekä Joutsenmerkityistä tuotteista ja palveluista että itse Joutsenmerkistä tukee tätä.

YK:n muut globaalit tavoitteet, joita Joutsenmerkki tukee

Joutsenmerkki asettaa vaatimuksia, jotka kannustavat aitoihin ja vaikuttaviin ympäristötekoihin. Vaikka ympäristönäkökulmaa painotetaan, myös monet muut kestävä kehityksen tavoitteet huomioidaan Joutsenmerkin kriteereissä. Esimerkiksi tuotantoketjun eettisyydestä ja työskentelyolosuhteista huolehditaan.

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA Varmistetaan kaikkien ja kaikenikäisten ihmisten terve elämä ja hyvinvointi – tavoite 3.9

Joutsenmerkki auttaa vähentämään haitallisten aineiden käyttöä asettamalla kaikille tuotteilleen tiukat vaatimukset kemikaalien suhteen.

Vaatimukset koskevat sekä aineita, joiden kanssa ihmiset joutuvat suoraan kontaktiin, että aineita, jotka

saastuttavat ilmaa, vettä tai maaperää.

Muun muassa syöpää, perimän muutoksia tai allergiaa aiheuttavat tai lisääntymisterveydelle haitalliset aineet, sekä EU:n hormonitoiminnalle mahdollisesti haitallisiksi aineiksi luokittelemat aineet ovat kielletty.

6 PUHDAS VESI JA SAIRAUS TAVOITTEET 6.3, 6.4 ja 6.6

Joutsenmerkki edellyttää tietyissä tuoteryhmissä kestävä vedenkäyttöä, haitallisten kemikaalien vähentämistä sekä jätevesien käsittelyä.

Joutsenmerkillä on esimerkiksi tiukat vaatimukset puuvillan ja muiden raaka-aineiden viljelyssä käytettävälle torjunta-aineille. Muut vaatimukset rajoittavat haitallisten väriaineiden ja muiden

kemikaalien käyttöä esimerkiksi tekstiilien ja paperin valmistuksessa.

Joutsenmerkittyjen autopesuloiden tulee käyttää mahdollisimman vähän vettä ja jätevedet on käsiteltävä ennen niiden viemäriin laskemista. Joutsenmerkki edellyttää tehokasta vedenkäyttöä myös vaatespesuloilta.

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIA Varmistetaan, että kaikilla on saatavilla edullista, luotettavaa, kestävä ja modernia energiaa – tavoitteet 7.2 ja 7.3

Joutsenmerkki pyrkii vähentämään erityisesti fossiilisen energian käyttöä ja edistämään paikallista energiantuotantoa.

Korkean energiankulutuksen tuotantojärjestelmissä Joutsenmerkki takaa energiatehokkuuden sekä tuotanto- että käyttövaiheessa.

Esimerkiksi Joutsenmerkittyjen rakennusten tulee olla energiatehokkaita, ja paikallisesti tuotetun energian,

kuten aurinkopaneelien ja aurinkolämmön, käyttäminen palkitaan.

Joutsenmerkityissä neste- tai kaasupolttoaineissa suuren osan raaka-aineesta tulee olla uusiutuvaa, ja niiden tulee olla tuotettu kestävällä tavalla.

Joutsenmerkityt sijoitusrahastot eivät sijoita fossiilisiin polttoaineisiin. Sen sijaan ne edistävät kestäviin raaka-aineisiin perustuvaa uusiutuvan energian käyttöä.

8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA Edistetään kaikkia koskevaa kestävä talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoista työtä – tavoitteet 8.4, 8.7 ja 8.8

Joutsenmerkki edistää kestävä talouskasvua avaamalla markkinoita ympäristön kannalta kestäville tuotteille ja palveluille.

Joutsenmerkin avulla voidaan edistää kiertotaloutta, mikä vahvistaa yritysten kilpailukykyä, lisää resurssitehokkuutta ja luo uusia liiketoimintamalleja.

Jotkut Joutsenmerkityt tuotteet valmistetaan EU:n ulkopuolella alhaisen kustannustason maissa. Joutsen-

merkityjä tuotteita valmistavien yritysten täytyy aina noudattaa työympäristölainsäädäntöä sekä tiukkoja ympäristövaatimuksia. Lisäksi edellytetään ILO:n keskeisten yleissopimusten noudattamista.

Se tarkoittaa esimerkiksi, etteivät tehtaat käytä lapsi- tai orjatyövoimaa tai rajoita työntekijöiden yhdistymisvapautta. Joutsenmerkki asettaa eettisiä ja sosiaalisia vaatimuksia myös muille ammattialoille, kuten esimerkiksi siivouspalveluille.

9 KESTÄVÄ TEOLLISUUS, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA Rakennetaan kestävä infrastruktuuria sekä edistetään kaikkia koskevaa kestävä teollistumista ja innovaatioita – tavoite 9.4

Joutsenmerkki edistää kestävämpää teollisuutta lisäämällä resurssitehokkuutta sekä puhtaampien ja ympäristöystävällisempien teknologioiden ja prosessien käyttöä.

Tähän kuuluvat erityisesti tuotanto- ja käyttövaiheiden ympäristöä ja luonnonvaroja säästävät energiavaatimukset.

Taataan kaupunkien ja asuinyhdyskuntien osallistavuus, turvallisuus, elinvoimaisuus ja kestävyys – tavoitteet 11.3 ja 11.6

Joutsenmerkki pyrkii niin uudis- kuin korjausrakentamisessa luomaan kestäviä rakennuksia, joissa painotetaan alhaista energiankulutusta, uusiutuvia raaka-aineita sekä rakennusmateriaaleja, jotka eivät sisällä haitallisia kemikaaleja.

Lisäksi Joutsenmerkki keskittyy resurssitehokkuuteen esimerkiksi materiaalien uudelleenkäytön sekä rakennusjätteen optimaalisen käsittelyn kautta.

Joutsenmerkki painottaa laatua ja sitä kautta pitkäikäisyyteen ja uudelleenkäytettävyyteen tähtäävää suunnittelua. Vaati-

mukset perustuvat jo käytössä oleville jätteenkäsittelyjärjestelmille Pohjoismaissa, joiden avulla eri tuote- ja materiaalityypit on mahdollista käyttää uudelleen ja kierrättää.

Asuintaloissa, kouluissa ja päiväkodeissa Joutsenmerkki edistää ympäristöystävällisiä liikkumistapoja, kuten pyöräilyä ja sähköautoilua.

Myös Joutsenmerkittyjen poltto- ja pellettilaitosten hiukkaspäästöille sekä puupellettien palamisominaisuuksille on tiukat vaatimukset.

Ryhdytään välittömiin toimiin ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia vastaan – tavoite 13.2

Joutsenmerkki on tehokas työkalu ilmastomuutosta hillitsemissä toiminna niin kansallisella kuin pohjoismaisellakin tasolla.

Merkin vaatimukset pyrkivät hillitsemään fossiilisten polttoainoiden kulutusta ja edistämään uusiutuvan energian käyttöä.

Joutsenmerkki edistää resurssien tehokasta käyttöä esimerkiksi edellyttämällä energiatehokkuutta sekä uudis- että korjausrakentamisessa. Lisäksi se pyrkii rajoittamaan ilmaston-

muutosta kiihdyttäviä kemikaali- ja hiukkaspäästöjä.

Joutsenmerkityltä biokaasulta edellytetään 100-prosenttista uusiutuvan raaka-aineen käyttöä. Myös kasvihuonekaasujen kokonaispäästöille on tiukat rajoitukset.

Joutsenmerkki pyrkii säilyttämään ilmastomuutosta hillitseviä luontoalueita. Esimerkiksi rakennusten ja huonekalujen materiaaleissa on suosittava kierrätettyä tai sertifioituista metsistä hankittua puuta.

Suojellaan meriä ja niistä saatavia luonnonvaroja sekä edistetään niiden kestävä käyttöä – tavoitteet 14.1, 14.4 ja 14.7

Joutsenmerkki asettaa tiukkoja vaatimuksia kemikaaleille. Näin Joutsenmerkki vähentää myrkyllisten aineiden vapautumista mereen.

Hygieniatuotteet eivät saa sisältää mikromuoveja tai UV-suo-

dattimia, jotka vahingoittavat koralliriuttoja. Vaatimuksia asetetaan myös jätevesien käsittelylle esimerkiksi tekstiilien värjäyslaitoksissa ja paperitehtaissa.

Joutsenmerkittyjen ravintoloiden ja ruokakauppojen tarjoaman kalan on oltava kestävästi kalastettua.

Suojellaan maaekosysteemejä ja palautetaan niitä ennalleen, edistetään metsien kestävä käyttöä, ehkäistään aavikoitumista sekä pysäytetään maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen – tavoitteet 15.1, 15.2 ja 15.5

Joutsenmerkki pyrkii ehkäisemään luonnollisten elinympäristöjen heikentymistä, pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden häviämisen ja suojelemaan uhanalaisia lajeja.

Joutsenmerkki pyrkii edistämään luonnonvarojen kestävä käyttöä perustamalla vaatimuksensa tunnustetuille kestävyysertifioinneille. Vaatimukset myös kannustavat säilyttämään alueita, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden kannal-

ta erityisen tärkeitä.

Kriteerit edellyttävät raaka-aineiden jäljitettävyyttä ja edistävät muun muassa luomupuuvillan ja luomuruoan yleistymistä.

Uudisrakennusten kriteerit kannustavat luonnon monimuotoisuutta ylläpitävien puutarhojen ja vapaa-ajanviettopaikkojen rakentamiseen.

Vahvistetaan kestävä kehityksen edistämistä ja tuetaan globaalia kestävä kehityksen kumppanuutta – tavoite 17.6

Joutsenmerkki kuuluu Global Ecolabelling Network -verkostoon (GEN). Verkosto koostuu kolmannen osapuolen organisaatioista, jotka työskentelevät ympäristösertifiointien avulla kestävä kehityksen puolesta.

Ainoastaan ympäristön kannalta parhaat tuotteet ja palvelut voivat saada GEN-verkostoon kuuluvan ympäristömerkin.